

Türkiye'nin AB Sürecindeki Gelişmeler ve Güncel Görünüm

Wolfgang Molitor

Bizler Almanya veya diğer ulus devletler ve bunların Türkiye'nin AB'ne üyelik sürecinde Türkiye ile ilişkilerinden bahsederken, hassas bir ayırım yapmalıyız – yani öncelikli olarak dış politikadan değil, bilakis iç politikanın yön verdiği bir dış politikadan bahsetmek zorundayız. Gerçekte bu soruna esas itibarıyla iki farklı yönden yaklaşmak gerektiği için bunlar esasen iki ayrı unsurdur.

Burada önce Avusturya'daki Avrupa seçim kampanyasıyla ilgili birkaç açıklama yapacağım, bunun Almanya'nın büyüklük taslama hastalığı

olarak anlaşılmamasını rica ediyorum. Ama Almanya'da prensipte bir Avrupa seçim kampanyası yapılmadığı için aşağıda söyleyeceklerim için – özellikle de eğer bu kampanya dramatik bir şekilde sağcı popülist partiler tarafından hızlandırılıyorsa – Avrupa seçim kampanyasının nasıl sürebileceği konusunda bazı konulara işaret etmek amacıyla Avusturya'ya atlamak istiyorum. Ama Avusturya hakkında yapılan açıklama şu mesajı da içermelidir: Almanya'da parlamento seçimlerinin arka planında böyle bir şey elbette olmayacak.

Öyleyse Avusturya'ya dönelim. Neredeyse Viyana'daki parlamentoda temsil edilen tüm partiler – Yeşiller hariç – Avrupa parlamentosu seçimleri öncesinde prensipte seçim kampanyasında Brüksel'de Türkiye ile üyelik müzakerelerinin durdurulmasını talep etme üzerinde anlaştılar. Ancak Almanya'da böyle bir durum yok. Buna karşın Avusturya'da sağ eğilimli küçük bir parti olan Avusturya Özgürlük Partisi FPÖ, başka konu olmadığından bu konuyu tutucu bir parti olan Avusturya Halk Partisi (ÖVP) ve Sosyal Demokratların (SPÖ) önüne koymayı başardı, öyle ki “Türkiye ve Avrupa” konusu, seçim kampanyasına hakim oldu. Tekrar ediyorum, Almanya'da bu tür bir seçim kampanyası olmadı. Pankartlardaki en sert ifade Hristiyan Demokrat Birlik Partisi CDU'nun “Avrupa'da yalnız biz varız” değil “Avrupa'da biz varız” şeklindeki ifadesiydi.

Yani Avusturya'daki en önemli konu “Türkiye'nin AB üyeliğine hayır” söylemiydi ve yeni Avrupa Parlamentosu da Boğaziçi'ndeki ülkenin üyeliğine karar verecek olmamasına rağmen Avusturya Özgürlük Partisi FPÖ başkanı Heinz-Christian Strache elindeki haçla ülkede dolaşıyordu. Burada dönüp dolaşp yine 90'lı yılların Hristiyan kulübüne geldik. Strache Türkiye'nin üyeliğine karşı uyarıyordu.

Ve İslam karşıtı önyargılar genel olarak Hıristiyan kulübün büyük zaferine yetmeyeceği için FPÖ İsrail'in güncel olmayan AB üyeliğine verdiği bir başka "Hayır" ile de bir antisemitist tavır da ortaya koydu. Avusturya'daki sağcı popülistler anketlerde seçimlerden önce %22 dolayındaydı, öyleyse bunlar küçük siyasi gruplar değil, bilakis iki haneli rakamlarla ifade edilecek bir kuruluştur.

Katolik kilisesi, oldukça geç de olsa bu Haçlı Seferi'nden uzak durdu ve haçın bir savaş sembolü olarak kötüye kullanılmasına karşı dendi. Siyasi muhalifler de oldukça büyük tiksintiyle bundan yüz çevirdiler, özellikle de FPÖ'nün Almanca yazıldığında kafiyeli olan "Abendland in Christenland" ("Hıristiyan ülkesinde Avrupa") şeklindeki seçim kampanyası sloganından. Bu, Avusturya'da seçim kampanyasına hâkim olan parolalarından biriydi.

Böylece FPÖ neredeyse diğer bütün partileri kendine çekti. SPÖ'nün aday listesinin ilk sırasında yer alan Hannes Swoboda daha mayıs ayı başlarında dışişleri bakanı Michael Spindeleger'i Türkiye politikasında bir değişiklik yapmaya çağırdı. Müzakerelerin artık bir üyelik yönünde değil, bilakis Türkiye ile daha yakın bir ilişki yönünde sürdürülmesi söyleniyordu. Ve Swoboda kendisinin yanlış anlaşılması için (çünkü elbette bu aşırı tartışmanın dışındaki hiçbir Avrupalı politikacı Türkiye'nin kendisine değil, bilakis sadece Türkiye'nin üyeliğine karşıdır) bu mesafeli durma talebini "Türk vatandaşlarımız üzerinden ırkçı bir seçim kampanyası" ile ilişkilendirdi.

ÖVP'nin aday listesinin başında yer alan ve FPÖ'nün seçim kampanyasını mide bulandırıcı, insanları küçümseyici diye niteleyen ve bunu nasyonal sosyalist duygularla bilinçli bir oyun şeklinde teşhir etmekle birlikte gönlünde Strache'nin Haçlı Seferine taraftar olan Strasser de

buna benzer bir yol izledi. Halkın onayı olmadığı için “her şey temelden değişmediği müddetçe – ki bu değişiklikler zaten 5, 10 veya 15 yıl sürecektir – bu üyelik müzakerelerin artık yapılamayacağı” görüşünden yanaydı.

Şimdi Almanya’ 1450 ya, Bavyera eyaletine dönüyorum. Orada Federal politika bakımından önemli olan, Avrupa Parlamentosu’nda yer alan – muhtemelen Avusturya’ya coğrafik yakınlığından dolayı – FPÖ gibi tamamen dramatik provokatif tezler ortaya koymamış olsa bile – bir bölge partisi var. Bu parti, Hıristiyan Sosyal Birlik Partisi CSU’ dur. Bu, şundan dolayı ilginçtir – ki bunu siyasi olarak bir yere koymaları için Türk meslektaşlarım için söylüyorum – çünkü CSU Almanya meclisinde CDU ile birlikte hükümette yer alıyor, hem de bir fraksiyon topluluğu içinde bağımsız bir parti olarak. Ve CSU, hem Avrupa Parlamentosu seçimleri için hem de büyük kesimlerde Federal meclis seçimleri için başbakanın partisi CDU ile birlikte müşterek bir program hazırladığı için. Bu nedenle burada Bavyera başbakanı ve CSU genel başkanı Horst Seehofer’in birkaç düşüncesine değinmek istiyorum. Seehofer Mayıs ayında, AB’nin Türkiye’nin üyeliği ile ilgili müzakerede AB’yi bir rota değişikliği gerçekleştirmeye çağırdı. O, her halükarda başarılı olunamayacak üyelik müzakereleriyle “insanların gözünü boyamamak” gerektiğini söylüyor ve AB “artık düşüncesini değiştirmeli ve Türkiye ile bir imtiyazlı ortaklık yönünde çalışmalıdır” diyordu. Burada şu da biliniyor: “İmtiyazlı ortaklık” kavramı Almanya’daki birlik partilerinden geliyor ve her zamanki gibi Angela Merkel tarafından tercih ediliyor.

Seehofer şunu da ilave ediyordu: “Türk vatandaşlarla yaptığım görüşmelerden de Almanya’da yaşayan birçok Türkün bizim duru-

mumuzu anladıkları izlenimini edindim, çünkü Türkiye'nin üyeliği ile sadece AB'den değil aynı zamanda Türkiye'den de altından kalkamayacağı bir şey istenmiş oluyor." Bunu şundan dolayı dile getiriyorum, çünkü bunun arkasında bir stratejinin yattığını hissediyorum. Bir taraftan hem Türkiye'den hem de Almanya'dan altından kalkamayacağı bir şey isteniyor deniliyor, diğer taraftan da sözümona kendi kendini eleştirerek Avrupa Birliği'nin zaten Ankara'nın katılımından beri gücünden fazla yükün altına girdiği iddia ediliyor ki burada Türkiye'nin bir prestij kaybına uğramasını önceden yumuşatmaya çalışılıyor. Burada verilmek istenen mesaj şudur: "Bu sadece size bağlı değil, her şeyden önce bize de bağlıdır."

CSU bu olayda Türkiye'nin AB üyeliğinden yana görüş bildiren ABD başkanı Barack Obama'yı hedef göstermekten çekinmedi. CSU'lu Avrupa Parlamentosu üyesi Bern Posselt, ABD başkanının kendi selefi gibi Türkleri Avrupalıların kesesinden ödüllendirmesine ve böylece aynı zamanda Avrupa'daki entegrasyonu zayıflatmasına veya sarsmasına öfkeleni. Burada farkında olmadan Türkiye'nin AB'ye üye olmasının Avrupa'nın gelişmesine katkısı olmayacağı, aksine Amerika'nın daha Helsinki'de rayına oturtulan Avrupa'daki entegrasyonu zayıflatma ve sarsma çabası olduğu iddia edilmektedir. Fakat bunlar Almanya'daki seçim kampanyalarında yer bulamamış seslerdir.

Bizler Almanya'da ne gerçek bir Avrupa Parlamentosu seçim kampanyası ne de Türkiye karşıtı bir seçim kampanyası yaşadık. Çünkü Türkiye karşıtı sloganlar prensipte yeni bir kitleye yönelmemekte, aksine her şeyden önce şimdiye kadar manevi destek gördükleri kişilerden tekrar destek görmeye çalışıyorlar. Bu ise belirgin şekilde iç politikanın etkisinde olan dış politikadır.

Bu seminer öncesinde okuduğum tüm konuşma metinlerinde (Birlik partilerinin Avrupa Programı'nda yer alan görüşlerde, başbakan Merkel' in konuşmalarında ve de FDP' deki konuşmalarda) Türkiye'nin AB üyeliği hakkındaki olumsuz açıklamaların Türkiye'deki reform yanlısı güçleri yaraladığına bundan birkaç yıl öncesine oranla daha güçlü bir şekilde işaret ediliyor. Bundan 5 yıl önce durum biraz farklıydı. O zamanlar herkes genelde "Türkiye reform yolunda olan bir ülkedir" şeklinde söyleme yolundaydı. Bugün ise bu çevrelerden Türkiye'nin reform yoluna girdiği yönünde neredeyse hiçbir açıklamaya rastlanmıyor.

Almanya'nın 7 eyaletinde 7 Haziran'da sadece Avrupa Parlamentosu seçimleri değil, aynı zamanda yerel parlamento seçimleri de yapıldı. Son olarak gittikçe daha fazla Türk kökenli Alman vatandaşlarının yerel düzeyde siyasi alanda etkili olma yönünde belirgin bir eğilimin olduğuna bir kez daha işaret etmek istiyorum.

Gerçi bizim Baden-Württemberg eyaleti başkenti Stuttgart'ta (600.000 nüfuslu) henüz çok fazla Türk kökenli Alman adayımız yok, ama bütün partilerde belediye encümeni üyeliği için hepsi de şanssız olmayan ve hepsi tüm büyük partilere dağılmış toplam 5 adaydır. Bu nedenle Almanca dilinde – belki biraz iyimser bir ifade olacak 0 – Almanya'da "misafir işçi" kavramı neredeyse kaybolup gitmiş durumdadır. Şimdi artık daha karmaşık şekilde Türk kökenli Almanlar veya "Almantürkler" den bahsediyoruz. Ama "misafir işçi" kavramı bu bağlamda yıllardan beri aslında hiç yer edinemedi. Bizler Almanya'da – seçim kampanyalarının arka planında bile – oldukça sorunlu şekilde Almanya'da nasıl birlikte yaşadığımız hakkında çok ılımlı tartışıyoruz. Bazı karışıklıkları saymazsak prensipte artık "tekrar geri gidin veya

şimdi artık daha az işyerine ihtiyacımız varsa bizler ne yapabiliriz?" sorusu üzerinde kavga etmiyoruz. Ekonomik kriz döneminde hiçbir gazetede yıl sonunda tekrar beş milyon işsizimiz olursa, yabancıların durumu ne olacak sorusu konu edilmedi. Yabancı işçilere ne olacak? Bu konu olumsuz, ayrılıkçı bakış açısı altında tartışılmıyor.

Alman parlamento seçimlerinde de tüm dünyada yaşanan ekonomik krizden dolayı yabancıların veya Alman-Türk azınlıklar üzerinden yürütülen hiçbir tartışma sezilmiyor. Aslında bu krizde bizler hepimiz aynı zor durum içinde bulunuyoruz ve ben ne birlik partileri tarafından, ne de başka bir yerde Türkiye aleyhine yapılan bir seçim kampanyası görüyorum.